

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
 REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
 BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
 Instituțiuni și bănci 150 lei
 Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

1 DECEMBRIE

Adunarea istorică dela Alba-Iulia reprezintă în mod simbolic pentru noi Românii desrobiți, data scăpării din robia milenară. — Dacă această imensă bucurie ne-a fost rezervată nouă, ni se impune totodată și obligația morală de a cinsti an de an aniversarea, cu toată curățenia sufletească. Aceasta este ziua, când trebuie să suspendăm toate supărările și dușmăniile și să întindem frățeste mâna, pentru a mulțumi Proniei Divine, pentru fericirea, de care ne-a făcut părtași. Tot ce e neplăcut, tot ce ne-a putut despărți ori diferenția, să uităm. Să ne premenim sufletul pentru a ne arăta vrednici de libertatea pe care am ajuns-o în fine, și pe care înaintașii noștri numai au râvnit-o sau au visat-o. — Sacrificiile lor pentru a ajunge noi aceasta zi înălțătoare, trebuie să le cinstim cu recunoștință, și să ne oțelim sufletul pentru a păstra pe veci întărit patrimoniul sfânt: patria noastră România întregită.

Marele învățat și bărbat de stat Mihail Kogălniceanu exclamă: „Aș dori să rup vâlul, ce ascunde viitorul patriei mele; aș dori să fiu măcar un minut pe tripodul Phytiei și să prorocesc țării și nației mele soartele cele mai aurite”. Din ceace dorea el atât de mult să vadă, noi am văzut o bună parte. Dacă am dori acum și noi, înflăcărați de iubirea de neam și patrie, ca să ajungem pe tripodul Phytiei pentru a proroci țării noastre fericire, eu cred, că orice bun patriot ar pofti, ca buna înțelegere între români să se restabilească; luptele politice fratricide să ia sfârșit și grija pentru consolidarea țării și pentru viitorul ei să umple sufletul tuturor bunilor patrioți.

Iar pentru a da răspuns dușmanilor din afară, cari nu se astâmpără nici azi, umplând lumea cu minciuni și calomnii, eu cred, că nicăeri la Românii desrobiți nu se poate găsi o atmosferă atât de dărză pentru apărarea drepturilor noastre, ca aici în Zarand. Acest pământ românesc, pe care îl stăpânim de 18 veacuri fără întrerupere, și înainte de zemișlirea noastră aici, a fost stăpânit de un popor viteaz, care s'a contopit cu înaintașii noștri Romani, și a rezultat din acest amestec poporul nostru. Nicăeri rasa noastră nu e atât de curată ca aici în munții Apuseni, nicăeri poporul român nu a dat atâtea pilde în trecutul său istoric de cunoașterea drepturilor și de afirmarea simțului demnității, ca aici. — Virtuțile militare și le-a manifestat și atunci când a luptat sub steag străin, căci a avut înăscută mândria de om. — Iar atunci cât neomenia asupra lor a mers prea departe, a pus mâna pe armă și, desprețuind toate riscurile și primejdiindu-și viețile, s'au răscolat cu Horia sau cu Avram Iancu și s'au răsbunat pentru suferințele îndurate.

Acest leagăn al vitejiei românești,

care e Zarandul, acum când pe plaiurile lui plutește aerul libertății, să fie siguri dușmanii noștri, că va crește fii și mai bravi, hotărâți a-și apăra brazda,

Bustul eroului CRIȘAN.

Executat de sculptorul RADU M. MOGA

familia și patria împotriva oricui. Conturbarea liniștei, de care avem nevoie pentru a construi solid edificiul viitorului, va fi pedepsită de vitejii zărândeni.

Avem destule nevoi și necazuri, însă pe toate le vom uita atunci când țara ar fi în primejdie. — Nu le dorim Ungurilor să mai facă odată cunoștință cu dârzenia Zarandeanului. Orice revizuire a tratatelor de pace, să fie siguri, că dacă s'ar face, va fi numai în paguba lor. Ura pe cari ei o organizează sistematic împotriva noastră, își va lua pedeapsa meritată!

* * *

În anul acesta aniversării de 1 Decembrie i se dă aici, în Brad, o mai mare amploare. — Ea va crește în viitor atât din considerațiunea cinstirii trecutului și a cultivării tradițiilor, — cât și din motivul de a da cu fiecare ocazie binevenită un răspuns demn revizionistilor. Noi nu urmărim prin această manifestare cultivarea urei în sufletele Românilor. Voim să-i sesizăm asupra primejdiei propagandei revizioniste, prin care Ungurii surprind bunacredința strănătății; voim să le dăm prilej de a protesta împotriva uneltirilor lor, ca să nu creadă nici ei, nici cei induși în eroare de ei, că noi am deține un bun, care nu ni s'ar cuveni!

Trebuie să știe cu toții, prieteni și dușmani, că acest pământ al României întregite este și rămâne pentru totdeauna românesc și cine ar lăcomi numai la o brazdă din el, va întâlni la graniță pe toți fiii Zarandului.

ION GHIȘA

Preș. Ligii antirevizioniste

1 Decembrie

Astăzi avem a 17-a aniversare a celei mai mărețe zile din istoria neamului românesc, aniversarea zilei de 1 Decembrie, ziua unirii Ardealului cu patria mamă. Pentru a pătrunde pe deplin măreția acestei zile să ne întoarcem cu gândul pe cărăruia vremilor trecute și să zăbovim o clipă întru pomenirea acelor cărora le datorim împlinirea visului de veacuri: să ne vedem toți Românii într-o singură țară și sub ocârmuirea unui singur Domn român.

Să pornim dela cea dintâi viciață românească plămădită pe aceste plaiuri. După fericita stăpânire română întemeiată de Traian, care a făcut din această țară una dintre cele mai bogate de pe pământ, horde de barbari asiatici au cutropit aceste ținuturi. Și-a pierit astfel norocul strămoșilor noștri. Neamul nostru a intrat în besna necunoscutului și 'n luptă neîncetată pentru a păstra acest pământ. Iar mai târziu, când Ungurii au înfrânt pe Gelu, a început cea mai grea robie pentru Românii din apusul Carpaților. Ardealul nu mai era al nostru. Brazdele dătătoare de pâine erau muncite cu sudoarea de sânge a strămoșilor noștri, iar roadele le culegeau cei care n'au cunoscut munca niciodată, nemeșii unguri. Și-atunci, cei care n'au mai putut suferi jugul greu al asupririi, au părăsit codrii Maramureșului și văile de mătase ale Ardealului și-au trecut peste munți, au descălecat dincolo, la soare răsare, înjghebând domni românești, lăsând în urma lor lacrimi și sânge...

Unirea celor trei națiuni după răscoala dela Bobâlna, a luat Românilor și bruma de drepturi ce le mai rămăsese, încât au fost șterși și din rândul oamenilor, au fost puși alături de vite, buni numai la muncă, buni de a-și vărsa sângele pe câmpiile de bătae cu Turcii și cu alții, fără să se facă pomenire de ei în cărți, iar nemeșii își scriau istoria lor vitează din neam în neam pe viețile stinse ale strămoșilor noștri.

Și-aceasta s'a continuat peste veacuri lungi și grele, povara cărora nu a spus-o încă nimeni cum se cuvine. Munca Românilor umplea hambarele grofului ungar, străinii mureau de îmbuibare, iar poporul nostru pierea de foamă. Zadarnice au fost atâtea răscoale, nemeșia adânc înrădăcinată nu putea înțelege dreptul la viață al poporului românesc.

Și 'n bezna atâtor nenorociri a venit acum 336 de ani Mihailu Vodă-Viteazul și ca un fulger luminos a rupt pânza nenorocului. Dar înfăptuirea lui n'a ținut mult. A început din nou robia și mai grea. Când nu au mai putut suferi, la 1784, ca trei luțeri de revoltă s'au ridicat Horia, Cloșca și Crișan pe aceste plaiuri românești. Disperarea și revolta lor s'a întins ca un potop de ape multe, născute în Munții Apuseni. Părea că se face ziua, că aurul munților și bogăția codrilor s'ar putea recăștiga, să nu mai cerșesc stăpânii munților: „Cu cercuri și cu ciubară și cu tocure de rășină, în țară după fâlnă”. Revolta a fost înecată de sânge, iar nouă nu ne mai rămăneau decât ochii ca să plângem.

Însă sămânța aruncată de ei a încolțit. Ideea avea să crească, să se întindă și să cuprindă tot pământul românesc. Carpații nu mai puteau fi zid de despărțire între frate și frate, ci aveau să fie coloana vertebrală a

Continuare în pag. 2-a

REVIZIONISMUL UNGURESC

și dreptul nostru asupra Ardealului

Dintre popoarele învinse în urma războiului mondial și a războiului nostru de întregire națională, cei mai neastâmpărați și nemulțumiți de actuala stare de lucruri, sunt vecinii noștri din Apus Ungurii, cu toate că astăzi au un stat național unguresc, unde conducătorii și conducătorii sunt de neamul lor, și nu mai au nemulțumiri pe chestiunea naționalităților ca odinioară.

Celelalte popoare pe cari ei le-au stăpânit veacuri de-a rândul ca: Românii, Cehii, Sârbi și Croații le-a ajutat Dumnezeu să scape de sub stăpânirea ungurească, să-și formeze state naționale, așa că cei ce sunt de același sânge și de aceeași limbă să formeze o singură țară cu stăpânire din neamul lor.

Lucru foarte drept. Ungurii însă nu sunt mulțumiți cu dreptatea, de altfel privind trecutul acestui popor nu ne este greu să ne convingem la cea dintâi pagină din istoria lor, că aproape toate faptele lor sunt bazate pe nedreptate și lipsă de sinceritate.

Câte desamăgiri au trebuit să sufere voievozii noștri, ca Mircea, Ștefan și Mihai, cari au ridicat spada pentru apărarea creștinătății de năvălirea Turcilor, contând și pe sprijinul sincer al regilor unguri.

Ce s'au gândit conții și nemeșii cari mai există astăzi în Ungaria? Trebuie să se știe că astăzi singură Ungaria în Europa mai păstrează organizația feudală, cu nobili puternici, nu de cei cu titluri de formă, ci de cei ce stăpânesc mii și zeci de mii de jugăre de pământ, iar marea mulțime a țărănilor Unguri muncesc aceste pământuri în folosul clasei stăpânitoare. Adânci și mari sunt luptele politice din cauza organizației sociale, cu toate că îndrumătorii politici, caută să 'ndrepte preocuparea mulțimii spre chestiunile externe.

S'au gândit și au pus bazele unei asociații „Ungurii cari se deșteaptă”, cuprinzând pe toți din neamul lor, căutând să dovedească lumii ce mare nedreptate s'a făcut Ungariei milenare, când a fost desmembrată între popoarele ce locuiesc pământul ce forma regatul Sfântului Ștefan. Prin lupta ce o duc urmăresc să nimicească tratatele din 1919, pe cari stă azi pacea lumii, câștigată cu atâtea sacrificii.

Cei ce conduc destinele neamului unguresc își dau seama că acest lucru este o imposibilitate, încearcă prin fel și fel de dovezi să convingă conducătorii marilor puteri, că este absolut necesar, să se revizuiască tratatele (de unde numele de revizionisti), să schimbe unele puncte cari îi privesc numai decât pe ei, cum ar fi cucerirea Ardealului, dacă nu în întregime, cel puțin până în părțile Munților Apuseni.

Nu pot uita nemeșii unguri bogățiile Ardealului pe cari le-au exploatat atât de nemilos, și ca urmare, dintre statele ce au format cândva monarhia Austro-Ungară, mai cu putere ne atacă pe noi pe Români, cunoscându-ne în același timp ca foarte îngăduitori, mergând până acolo cu îngăduința noastră întru nimic justificată, încât ne-am neglijat propriile noastre interese naționale.

Ungurii au publicat nenumărate cărți, broșuri, ziare și hărți false, pe cari le-au răspândit în toate țările de Apus: Franța, Anglia, Italia și America, prin cari caută să-și dovedească pretențiile lor. Au susținut și susțin că toată criza financiară prin care trece omenirea se datorește desmembrării Ungariei. Dacă o bancă sau o altă instituție financiară dă faliment nu-i altcineva vinovat decât dispariția vechiului stat Unguresc.

Făcând această propagandă zi de zi, a început să prindă această idee și s'au găsit mulți dintre cei interesați și fără să cunoască situația adevărată să sprijine până chiar și în Parlamentul din Londra, teza ungurească.

Interesele românești erau lovite și se simțea trebuința de o contra propagandă, să arate că cele susținute de revizionistii unguri sunt lucruri neadevărate. Așa s'a format Liga Antirevizionistă Română, de sub conducerea

D-lui Stelian Popescu, directorul ziarului Universul. Ea are de scop să țină trează conștiința românească asupra pericolului ce ne amenință din spre Ungaria și să lămurească lumea europeană asupra dreptății noastre, combatând pretențiile nejustificate ale Ungurilor.

Unul dintre cele mai puternice argumente pentru susținerea revizionismului unguresc este argumentul de natură istorică. Ungurii susțin că cei mai vechi locuitori ai Ardealului sunt ei, că la venirea lor Ardealul a fost pustiu, că poporul român s'a plămădit la sudul Dunării, în Peninsula Balcanică, între popoarele de neam Slavon, și că de acolo a venit în cete ca păstori în secolul al XII și s'a stabilit în Ardeal. Cu timpul, aceste cete s'au înmulțit așa de tare încât au întrecut prin numărul lor pe Unguri. Românii fiind numai tolerați pe aceste plaiuri, nu pot avea nici o pretențiune de a stăpâni și de a avea depline drepturi politice. Această idee este astăzi adânc infiltrată în sufletul tineretului unguresc. Iată ce se scrie într'un manual de Istorie pentru liceu: „Pe Valahii, străbunii noștri nici cum nu i-au putut afla și nici nu i-au aflat în Ardeal. Neamul și limba lor s'a format în Albania și Rumelia. Mai târziu au emigrat în Bulgaria. Apoi la sfârșitul veacului al XII au trecut pe țărmul din stânga Dunării, în România de azi. De acolo au venit ca păstori de munte în grupuri mai mari sau mai mici, în Ardeal, începând cu sfârșitul veacului XII”.

Pentru a-și dovedi temeinicia celor susținute, învățații unguri spun că în timpul dela 275 când Dacia a fost părăsită de Romani și până în secolul al XII nu se mai face amintire în nici o cronică sau document despre existența Românilor în Ardeal, că acest ținut prin urmare fiind pustiu a fost ușor să-l cucerească strămoșii Ungurilor de astăzi.

Cronicile și documentele existente ei le interpretează în mod tendențios, nu vreau să dea crezare nici celor spuse de proprii lor cronicari, cum este cazul lui Anonimus, cronicarul regelui Bela. El afirmă în mod categoric că la venirea Ungurilor, Românii au fost organizați în voievodate, așa după cum au fost organizați pretutindeni în Evul Mediu, din regiunea Thesaliei și a Epirului până în regiunea Carpaților Nordici, teritoriu cuprins de elementul românesc.

Amintește în regiunea Someșului pe voievodul Gelu, care a căzut în luptă cu Tututum, conducătorul unguresc. În regiunea Crișurilor este amintit voievodul Menumorut iar în Banat voievodul Glad. Ungurii au avut mult de luptat cu acești voievozi și numai după lupte crâncene i-au biruit din cauza lipsei de unire biruindu-i pe fiecare în parte. Multe sunt actele în care se face mențiune despre drepturile și rolul politic ce l-au jucat Românii după cucerirea Ardealului. La 1222 când regele Ungariei Andrei al II-lea dă privilegiul cavalerilor Teutoni, și i scutește de-a plăti impozit asupra sării ce o transportau cu plutele pe Mureș, când trec prin Țara Românilor. La anul 1293 regele Ungariei Andrei al III-lea convoacă dieta la Alba Iulia, compusă din nobili Sași, Secui și Români. Iată-i pe Români luând parte la dieta Ardealului cu depline drepturi alături de nemeșii Unguri. Dacă Românii ar fi venit la sfârșitul secolului al XII ca păstori din Peninsula Balcanică, cum ar fi obținut din partea regilor unguri aceste drepturi. Iată în mod evident netemeinicia celor susținute de scriitorii unguri. Am putea să amintim nenumărate dovezi despre contiuitatea Românilor în Dacia, n'avem decât să ne gândim la marile râuri: Dunărea, Tisa, Oltul, Crișul și Mureșul a căror numire este de origine dacă. Pentru ca să se păstreze aceste numiri și astăzi în graiul Românilor a trebuit să existe încontinuu o populație în Dacia care să lase moștenire din generație aceste numiri. Nu putea să fie altul decât poporul românesc, care este cel mai vechiu în Ardeal,

căci aici s'a format, și s'a manifestat ca popor, fără să vină sau să fie adus din altă parte ca celelalte frânturi de popoare cari locuiesc alături de noi. Despre acesta nu mai avem trebuință de nici o dovadă, în conștiința fiecărui Român este clară ca lumina zilei această idee, că suntem cei mai vechi locuitori ai pământului ce-l stăpânim, asupra căruia avem necontestate drepturi. Cei ce au pretenții în Ardeal să încerce a-le câștiga, căci se vor lovi de rezistență dărză a aceluia cari sunt urmașii voievodului Gelu, înfrânt de Unguri din lipsă de unire, dar cari astăzi formează un singur suflet conștient dela Tisa până la Nistru și din Maramureșul voievodului descălecat de Țară, Bogdan până la hotarul dinspre Bulgaria al Dobrogei lui Mircea cel Bătrân.

prof. Cornel D. Rusu.

1 Decembrie

Continuare din pag. 1.

neamului românesc, iar principatele și părțile de dincoace de munți ca doi plămâni ai unui singur trup, ai unui singur neam.

Mai târziu sufletul românesc care pe drumurile grele ale ursitei a rămas același, cu credința de copil, își ridică ochii spre împăratul dela Viena în care vedea pe Tralan. Datorită acestei credințe Bărnuțiu adună toată suflarea românească pe Câmpia Libertății de la Blaj, iar Iancu, craiul munților, a înarmat-o și a pus-o în slujba împăratului, uitând că împăratul lui era străinul care te lubea numai atât timp cât avea nevoie de ajutorul tău. Și de atunci a rămas Iancu arhangelul suferințelor noastre, întruparea durerilor unui neam, cu sufletul curat ca apele izvoarelor din munții dela Vidra, Iancu care la sfârșitul revoluției a fost răsplătit cu temnița aceluiași Bălgrad, ca și ceilalți trei mucenici, pentru serviciile aduse împăratului și care în grozăvia înșelării în tot ce a sperat pentru neamul său, își pierde mințile și hoinărește ani de-a rândul prin locurile acestea, pe unde luptase cu Moșii lui, cu singura-i avere: un fluer și o doină. Mai are însă în sufletu-i bolnav, mândria românească, ca atunci când împăratul vine peste câțiva ani în Ardeal și-l cheamă, Iancu li spune: „Un mincinos nu are ce vorbi cu un nebun”.

Dar, în sfârșit a bătut ceasul. Când cetățuile limbii noastre, școalele primare, au fost închise cu sutele, în timp ce părinții și frații noștri muriau sub steag străin, în munții de piatră ai Italiei, pe câmpiile Galiei sau în mocirlele Poloniei, când ura se revărsa mai din plin, atunci a bătut ceasul. A văzut și Dumnezeu că acest popor a suferit destul, și i s'a făcut milă...

Fronturi s'au rupt și tronuri au fost tăvălitate în țărăuă, iar pentru noi a sunat goarna mântuirii.

1 Decembrie 1918...

Și s'au pornit trimișii căsuțelor albe spre Alba-Iulia, și crainicii codrilor cu tulnici de Bistra au sunat să se știe că vrem să dăm mâna cu frații de peste Carpați. Și-au venit cei dintâi dorobanți români, fiind primiți cu lacrimi de bucuria visului împlinit.

După stăpâniri străine de veacuri, stăpâniri de amar, de sugrumarea conștiinței noastre, azi toți Românii suntem uniți în România visată de străbuni.

Această unire este un drept sfânt al poporului românesc, căci poporul românesc a fost primul locuitor al acestor plaiuri, căci el a muncit acest pământ și l-a stropit cu sudoare de sânge și atâtea eroi își dorm în el somnul de veci. Și totuși aceste drepturi sfinte ale noastre asupra Ardealului sunt discutate de unele minți turburi, ca și când n'ar ști și vecinii noștri de la apus cum au fost stabilite hotarele dintre noi și ei.

De aceea serbarea de 1 Decembrie este și va fi întotdeauna un puternic răspuns tuturor aceluia care se mai gândesc la schimbarea sfintelor noastre hotare. Dumnezeu și sângele atâtor eroi și mucenici ni l-au dat și va fi vai de cei ce vor cuteza să se atingă de pietrele de hotar.

Dasile Ghibedea
profesor-Brad

Desvelirea bustului lui Crișan

Revoluțiunea lui Horia, Cloșca și Crișan din 1784 deslănțuită aici, în Zarand, în contra asupritorilor nemiloși, s'a terminat prin omorrea cu lovituri de topor a lui Horia și Cloșca, întinși pe roată. Crișan și-a suprimat singur viața spânzurându-se și astfel a lipsit pe stăpânitori de plăcerea de a-l omori ca pe ceilalți doi eroi. Corpurile lor au fost sfârticate în bucăți și — conform sentinței — suspendate în pari la marginile drumurilor dela Abrud până la Brad, pentru a înspăimânta pe Români și a le tăia pofa de a mai cere drepturi la viață. Sângele lor, strop după strop, a udat gleele dela Alba Iulia la Zlatna, la Abrud, la Câmpeni, la Mihăleni, la Brad. S'au scurs de atunci 150 ani și nimeni până în 1918 nu a avut puțința cel puțin să citească rugăciunea deslegării celor trei mucenici ai neamului. Un atare gest constituia o crimă în fosta de pomină dominațiune maghiară în Ardeal. Dar jertfele de sânge — istoria ne dovedește — nici odată nu rămân fără urmări și cu cât aceste jertfe de sânge sunt mai mari, cu atât câștigă în măreția lor evenimentele pe care ele le justifică.

Amintirea jertfei de sânge din 1785, din 1848, calvarul dualismului Austro-Ungar, secondat de cea mai impetuoasă și sistematică acțiune de desnaționalizare în mod tainic, au cristalizat în sufletul națiunii române cultul eroilor săi naționali.

Profesorii Liceului Ort. Rom. „Avram Iancu” din Brad în frunte cu fostul lor director Dr. Ioan Radu încă în 1932, ocupându-se cu modalitatea sărbătoririi unui secol și jumătate — 150 ani dela revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan, au hotărât ca drept cruce creștinească la căpătâiul celor trei eroi și a luptătorilor lor, să ridice 10 troițe din piatră cioplită artistic lucrate. Pe propria lor răspundere materială au și semnat contractul cu școala de arte și meserii care a confecționat troițele. Inițiativa profesorilor fiind aprobată și încurajată de Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român și de I. P. S. S. Metropolitul dr. Nicolae Bălan al Ardealului, s'a convocat în adunarea generală toți intelectualii din Brad, Baia de Criș, Hălmagiu, Gurahonț, Crișcior, etc. și șefii instituțiilor și tuturor asociațiilor culturale din Brad pentru constituirea „Comitetului pentru comemorarea celor 150 ani dela revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan din 1784”, care avea misiunea de a asigura strângerea fondului necesar și supravegherea ridicării troițelor. Apelul lansat a aflat răsunset în inimile Românilor. În special muncitorii și funcționarii Soc. „Mica” dela exploatarea de aur, ca și iobagii lui Crișan în 1784 ca și lăncerii lui Avram Iancu în 1848, ca și Horiștii în 1918, au dat dovadă de sacrificiu aducând contribuția materială cea mai însemnată la ridicarea troițelor. Cinste și onoare lor!

Troițele s'au ridicat pe locurile în comune unde s'au desfășurat luptele revoluției din 1784 sau 1848 și cu litere de aur s'a scris pe scurt evenimentul petrecut acolo. În Brad, conform hotărârii comitetului, în locul troiței s'a ridicat în fața Liceului bustul lui Crișan lucrat de profesorul de desen al Liceului dl. Radu Moga. Elevii liceului privind bustul vor avea înaintea ochilor în permanență exemplul cel mai frumos de abnegație, dragoste de neam și voință.

Pe lângă omagiul adus eroilor și faptelor vitejești săvârșite de ei prin troițe, dorim să facem educație națională tuturor acelor excursioniști care ne vizitează destul de des, iar străinilor și celor de peste hotare le dăm posibilitatea să ne cunoască istoria pe care de prin cărți nu o prea citesc.

Iată inscripțiile de pe troițe:

1. Pe troița din Mesteacăn.

„Aci pe deal a fost Biserica veche din Mesteacăn, unde la 1 Noembrie 1784 Crișan sau Marc Giurgiu din comuna Vaca (astăzi Crișan) a adunat iobagii din Zarand, le-a spus, că Horia a fost la Impăratul Iosif pentru șter-

gerea iobăgiei și le-a arătat crucea de aur a lui Horia cu chipul împăratului.

De aci au plecat cu toții la Alba Iulia, să se înscrie grăniceri, dar pe drum, în comuna Curechiu, atacați de pandurii nemeșilor, s'au revoltat, au ales pe Crișan de căpitan, au jurat moarte Ungurilor și au deslănțuit crâncena vijelie dela 1784.

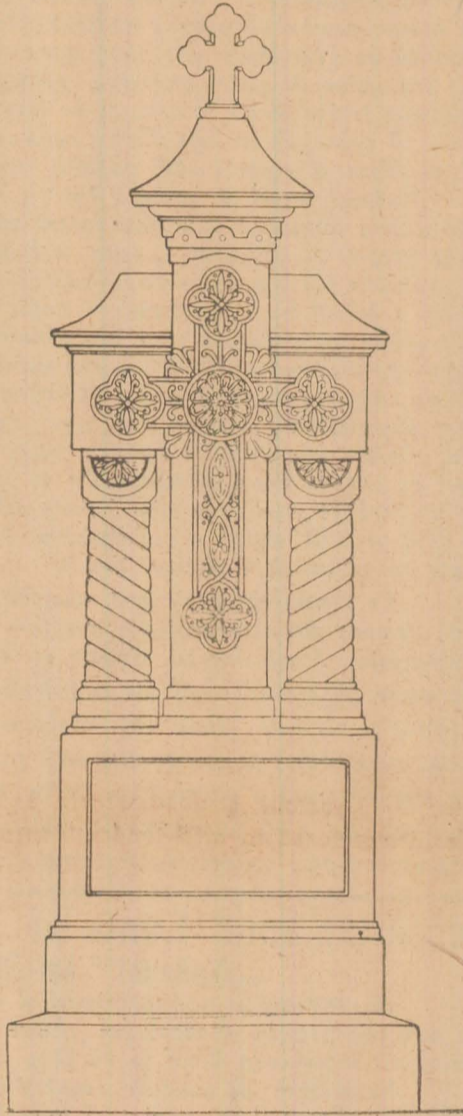
Aci s'a aruncat întâia sământă a desrobirii și libertății noastre naționale!”

2. Pe troița dela Curechiu.

„Comuna aceasta este locul unde s'a aprins mai întâiu scânteia revoluției din 1784.

Iobagii conduși de Crișan, se opresc aici în seara zilei de 1 Noembrie, în drumul spre Alba Iulia, unde mergeau să se înscrie în armata grănicerilor.

Pe urmele lor, noaptea târziu, subpre-

fecții unguri din Zarand, cu gornici înarmați, caută să prindă pe Crișan.

Nereușindu-le, împușcă asupra multimii; aceasta infuriată năvălește asupra lor și-i omoară.

Crișan adună pe toți iobagii în Biserica din Curechiu și le ia jurământul de a stărpi pe toți domni unguri.

S'au întors apoi cu toții la Crișcior, Mihăleni, Brad și au început crâncena revoluție din ținutul Zarandului.

Această sfântă cruce s'a ridicat aci la 150 de ani dela moartea acestor mucenici ai națiunii românești.”

3. Pe troița dela Crișcior.

„Spre pomenirea vecinică a mucenilor revoluției lui Horia dela 1784.

Întăia flacără a răscoalei a izbucnit aci, în Crișcior.

Reîntorși dela Curechiu, din drumul spre Alba-Iulia, țărani înfuriați de prigonirile nemeșilor nemilostivi, la 2 Noembrie 1784, conduși de căpitanul Crișan, făcură praf și cenuse toate curțile nemeșesti și uciseră 17 persoane din nobilime.

Aci s'a stins vechea familie Kristyory care pe la anul 1400 era românească, membrii ei fiind urmași ai voivodului Bălea — Boariu, ctitorul bisericii ortodoxe, — mai târziu maghiarizați cu totul.

Preotul Constantin Turcin, numit popa Costan, unul din cei mai însuflețiți revoluționari, a botezat pe Ungurii scăpați cu viața și a cununat pe contesa Apolonia cu țăranul român Ioan Sărb.

Atât Popa Costan cât și căpitanii puși de Crișan: George Marcu și George Adam, toți din Crișcior, au fost frânți în roată.

Prin suferințele și jertfele lor a prins rădăcini în sufletul poporului nostru hotărârea de luptă pentru libertate până la deplina ei întruchipare.”

4. Pe soclul bustului lui Crișan în Brad.

„Aici în Brad, pe malul Crișului — pe pe atunci loc viran — la târgul din 28 Octombrie 1784, Crișan aduse iobagiilor poruncă dela Horia, să se adune la Biserica din Mesteacăn, să le spună poruncile împăratului despre ștergerea iobăgiei.

După adunarea din Mesteacăn, porni cu iobagii spre Alba Iulia, să se întâlnească cu Horia și să se înscrie grăniceri.

Atacați în comuna Curechiu de panduri nobilimei maghiare, jurară crâncenă răsunare, aleaseră pe Crișan de căpitan și din 2 până în 6 Noembrie nimiciră pe cei mai mulți nemeși unguri din Zarand.

Numai aceia au scăpat, carii s'au botezat în legea românească.

Căpitanii răscoalei au fost crâncen pedepsiți.

Trupul lui Crișan, care și-a stins singur viața (în temnița din Alba Iulia) a fost tăiat în patru, iar o parte a fost zdrobită cu roata aci, la Brad.

Să nu uităm, Români, că pe trupurile lor frânte la roată este așezată temeliea patriei întregită.”

5. Pe troița din Mihăleni, lângă podul de peste valea Artanului.

„Întru pomenirea eroilor și martirilor dela 1784 și 1848.

În biserica de aci au botezat lăncerii lui Crișan, în 3 Noembrie 1784, pe contesa Csiszár Caterina, în legea românească și au cununat-o cu țăranul român Clej Toader.

Aci au zdrobit în roată nemeșii unguri a patra parte din trupul eroului nostru Crișan, la 16 Februarie 1785.

Tot aci, la 22 Aprilie 1849, s'au ținut tratativele între Avram Iancu, însoțit de tribunii: Simion Balint, Ioan Buteanu, Vlăduț, Dobra, Moldovanu, Boieru și între Dragoș omul lui Kossuth.”

6. Pe troița dela Ribița.

„Revoltați peste măsură de suferințele îndurate, răsculații, la 28 Octombrie 1784, sub conducerea lui Marcu George Crișan, au făcut praf și cenuse curțile nemeșesti din Ribița.

Aici s'a prăbușit puterea familiei Ribiczei, stăpânitorii Zarandului, urmașii maghiarizați ai voivodului Ladislau ctitorul mănăstirii ortodoxe dela anul 1412 din Ribița.

Această sfântă troiță s'a ridicat în 1934 la pomenirea iobagilor zarandeni căzuți în răscoala lor dela 1784.”

7. Pe troița dela Hălmagiu.

„Ridicatu-s'a această sfântă și românească troiță în zilele Majestății Sale Carol al II Regele României, fiind episcop al Aradului D. D. Grigorie, în ziua de 4 Noembrie din anul mântuirii 1934 întru pioasa amintire preoților martirizați în revoluțiile lui Horia și Iancu dintre care 7 inși și anume Ioan Jude bătrânul și Ioan Jude tânărul amândoi din Poenari; Eutimie Popovici din Hălmăgel, Pavel Feier din Șteia, Sinesiu Grozav din Aciuța, Pavel Fărcaș din Pleșcuța și unul anonim, au fost spânzurați în acest loc.”

8. Pe troița din Iosășel — Gurahonț.

„Aci a fost spânzurat de Unguri Ioan Buteanu tânărul prefect al legiunii Zarandului în dimineața zilei de 23 Mai 1849.

Prins mișelește în Abrud de maiorul Hatvanyi, el a fost legat de un tun și dus dealungul văii Crișului până aci.

Martir al marelui ideal românesc s'a stins liniștit, răzbnat de învingerile strălucite ale lui Iancu la Abrud.

Osămintele lui au fost duse și așezate în cimitirul din Gurahonț, la anul 1869, iar în 1934 cu ocazia centenarului nașterii lui Avram Iancu, au fost duse în cimitirul eroilor dela Tebea.

Tot aci au mai fost spânzurați: Groza Simion, preot în Gurahonț, Pavel Fărcaș preot în Pleșcuța, Sinesie Grozav preot în Aciuța. Apoi primarii: Buda Ivan din Iosășel, Iancu din Feniș, Vrenti din Dulcele și cel din Zeldiș.

Deodată cu Buteanu au fost aduși și spânzurați trei țărani cu țundre negre.”

9. Pe troița din Buceș.

„Întru pomenirea luptelor noastre pentru libertate.

În anii 1848 și 1849 aci a fost cartierul general a lui Ion Buteanu, comandantul legionarilor din Zarand și cel mai bun prieten al lui Iancu.

Aci strămoșii noștri din satele din jur, conduși de neînfricatul tribun, Simion Groza preot din Rovina, au nimicit o parte din oștirea lui Hatvani, i-au luat toată merindea și i-au închis în Abrud, unde în 10 Mai 1849 i-au dat lovitura de moarte.

Românul ține minte!“

10. Pe troița din Vâlșoara.

„La 1848-9 aci a fost, din porunca lui Iancu, lagărul satelor din jur.

Movița de peste vale acopere oasele honvezilor, care s'au încumetat a se apropia de trecătoarea dela Dealul-Mare.

Cordonul lui Iancu a fost bine înche-gat și aici.

Tot aci în Decembrie 1918, 7 gardiști români din Brad urmărind pe gardiștii unguri din Baia de Criș, au întins o luptă piept la piept, le-au luat o mitralieră și o trăsură plină de arme și muniții, folosite mai târziu în lupta cu bolșevicii la Ilia.

În ciocnirea sângeroasă comandantul gardiștilor unguri și-a pierdut viața.“

Azi în 1 Decembrie 1935 am chemat la o mare adunare națională în Brad toată suflarea românească din Valea Crișului Alb să comemorăm 150 de ani dela revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan sfîșind bustul acestuia din urmă; să ne bucurăm de 1 Decembrie, unirea Ardealului cu Țara-mamă și să protestăm într'un mod demn și hotărît în contra revizuirii tratatului de pace pe care o încearcă Ungurii.

Nu se poate sărbători mai bine 150 de ani dela revoluția din 1784 decât sfîșind bustul lui Crișan în ziua cea mare a unirii Ardealului cu România.

Nu putem sărbători mai bine 1 Decembrie 1918 decât adunându-ne în jurul monumentului lui Crișan și evocându-i faptele vitejești, să protestăm în contra uneltirilor ungurești de a revizui tratatele de pace.

Nu putem dovedi mai bine netemeinicia revizuirii tratatelor conceput de Unguri decât comemorând pe Crișan și unirea Ardealului cu Țara-mamă și evocând vărsările de sânge pricinuite de ei — Ungurii — când Românii cereau numai dreptul la viață.

Jertfele eroilor din 1784, 1848 și 1918 n'au fost zadarnice! Să ia aminte Ungurii că și noi suntem gata ori când a aduce aceeași jertfe pentru păstrarea scumpei noastre Românii, iar Ardealul al nostru a fost, al nostru este și nu-l vom da nici odată.

Candin Ciocan

dir. liceului „Avram Iancu“

CINEMA „ORIENT“ BRAD,

In ziua de 1 Decembrie,

Mandalay

(Sonia fetița din Moscova)

cu: KAY FRANCIS, RICARDO CORTEZ și WARNER OLAND.

Acest film a întâlnit în lumea întreagă o PRESĂ EXCELENTĂ care a subliniat mai ales atmosfera tainică ce se degajă din întreaga acțiune precum și valoarea interpretelor

Inștiințare

Ofițerii de rezervă din Brad și împrejurimi, cari doresc a urma școala ofițerilor de rezervă pe Garnizoană Brad, sunt rugați să se prezinte la Garnizoană, pentru a lua cunoștință de condițiunile în cari vor urma cursurile și pentru a face cereri.

Mulțumire

Aduc pe această cale cele mai sincere mulțumiri, tuturor acelor cari au luat parte la durerile mele, precum și acelor cari au depus coroane și flori cu ocazia înmormântării neuitatului meu soț.

Aceasta ține loc drept ori și ce altă mulțumire.

ELENA SIEBER

Granița de vest

Multe veacuri au trebuit să treacă până când poporul român — după atâtea suferințe, umilințe și sacrificii — și-a putut îndeplini unitatea lui națională.

Se împlinesc azi 17 ani dela mărețul act istoric, când, pe câmpia dela Alba-Iulia sutele de mii de Români, veniți din toate unghiurile Ardealului, au rupt lanțurile unei robii și au restabilit un popor în toate drepturile lui, uzurpate în cursul istoriei.

Ziua de 1 Decembrie este un simbol de dreptate și de reparație istorică; este realizarea aspirațiilor unui popor; îndeplinirea unui vis, de dorul căruia „ne-au răposat și moșii și părinții“.

Tratatele ieșite de pe urma războiului mondial, n'aveau decât să consfințească străduințele atâtor generații de mucenici ai ideii naționale: să reintegreze în granițele sale firești un popor robii de străini.

Conform înțelegerii care a determinat intrarea României în războiu alături de țările aliate, pentru eliberarea noastră și în concordanță cu principiile wilsoniene care stau la baza tratatelor de pace, granițele politice ale României trebuiau să se traseze în așa chip, ca ele să coincidă cu cele etnice, ceea ce însă nu s'a făcut și aceasta spre paguba noastră.

Tratatul secret de alianță din 17 August 1916 dintre România și marile puteri apusene, arată precis în articolul 4, care trebuiau să fie granițele țării noastre după războiu. România a intrat în acțiune numai după ce puterile aliate au garantat prin semnăturile lor, dreptul de a anexa teritoriile monarhiei austro-ungare stipulate în acest tratat. Conform acestor stipulațiuni, granița din spre apus a țării noastre era stabilită în cea mai mare parte pe cursul Tisei, rămânând sub stăpânirea noastră și gurile râurilor Someș și Mureș. De fapt granița etnică a poporului nostru coincide cu delimitările acestui tratat.

La conferința păcii însă, consiliul suprem, compus din reprezentanții marilor state: Clemenceau, Lloyd George, Orlando și Wilson, sub motto că Statele Unite ale Americii, care au intrat și ele mai târziu în războiu, n'au semnat acest tratat secret, și mai ales necunoscând situația reală a populațiilor etnice din această regiune, n'au ținut cont de obligațiunile ce decurgeau prin garantarea tratatului din 1916.

Despărțământul Lonia al

„Astrei“ la Brad

Un mănunchi de funcționari și muncitori minieri, membri ai asociației „Astra“ desp. Lonia, a concertat la Brad în 26 Oct. c.

Președinte al acestui despărțământ e dl. N. Gavrilescu, dir. adm. al minelor din Lonia, se vede bun român și dovedește a fi și un mare animator și înțelegător al necesităților culturale din acea regiune. Într'un timp de un materialism feroce și de o nimicitoare îndolență, te miri că se mai află oameni, cari pe lângă grelele lor îndeletniciri profesionale, mai găsesc timp și pentru luminarea populației în mijlocul căreia trăiesc. Când în atmosfera greoaie a vieții ce ne e dată s'o trăim, se ivește câte-o pornire sănătoasă, ca cea a desp. din Lonia, ni se umple sufletul de bucurie văzând că la ce rezultate se poate ajunge atunci, când acei cari dețin posturi de conducere poartă 'n suflet interes pentru culturalizarea maselor și găsesc calea de-a fi celor mai mici îndrumători spre cele bune.

Programul desp. „Astrei“ din Lonia a fost frumos, variat și bine executat, iar lumea câtă era, a rămas mulțumită de felul cum acest mănunchi de minieri, conduși de inimosul v. președinte al desp. dl. prof. I. Zoican, au știut da expresie artei românești prin cântec, port și jocuri naționale. Păcat că nu s'au putut bucura de o sală mai populată, la care îi îndreptăța poate și faptul, că au venit „între ai lor“. Dar sigur, lipsa de legătură în prealabil cu forurile superioare, ori poate puțină propagandă e explicația absenței publicului din Brad, a funcționarilor și muncitorilor minieri precum și totala absență a conducătorilor Desp. „Astrei“ din localitate. Ținem să ne exprimăm mirarea, cum se poate că uneori, la spectacole mediocre, ba unele chiar certate și cu morala dar așa zise „moderne“ sala de spectacole devine neîncăpătoare, fie intrările cât de scumpe, până când la producțiuni cu tendințe de înălțare a sufletului românesc, sala sună a pustiu, iar lumea lamentează că „nu mai putem suporta atâtea distracții“.

Mai mult spirit de înțelegere pentru manifestările de trezire a conștiinței românești și mai puțină îndolență!

Gp.

Consiliul de patru, cu toată opunerea și lupta ce o ducea la conferința păcii delegația română ajutată de A. Tardieu, statornicește alte granițe spre apus, granițele de azi, răpindu-se fără noastre o fasie de 40 km și lăsând în afara lor, în Ungaria, o populație românească de peste o sută de mii de suflete.

Hotarele făgăduite României în 1916 sufăr așa dar știrbiri stăpânitoare și foarte păgubitoare intereselor și viitorului neamului nostru.

Tisa este limita de expansiune a populației românești. Chiar și în timpurile vechi, la venirea Ungurilor, poporul nostru ocupa această regiune până în albia Tisei, așa că și din punct de vedere istoric și din punct de vedere demografic aceasta este granița firească a țării noastre.

Că de fapt granița de azi din spre Ungaria nu se potrivește cu cea naturală a Tisei și nu încorporează pe toți Românii la țara noastră, se poate ușor constata chiar și cu argumente ungurești. N'avem decât să luăm datele statistice oficiale făcute de Unguri înainte de războiu. Cu toate că este știut cum făceau Ungurii statisticele, falsificând și scăzând numărul populațiilor străine în favorul lor, totuși din aceste date oficiale ale lor reiese clar că dincolo de granița de azi a țării noastre, în Ungaria, se mai află încă mase compacte de Români cu o majoritate precumpănitoare.

Prin urmare nici din punct de vedere istoric nici din cel etnic, Ungurii nu au nici un drept să agite flamura revizionismului, iar dacă totuși o fac, de ce n'am face-o și noi? Căci după cum se vede, dreptul este de partea noastră. Să cerem incorporarea tuturor Românilor din Ungaria la patria noastră. Este cred, o pretenție cu mult mai îndreptățită decât cea a Ungurilor, având în vedere și calvarul pe care-l îndură acești frați ai noștri sub stăpânirea ungurească.

De aceea, chiar în această zi de sărbătoare a neamului, să punem frâu bucuriei noastre, să ne îndreptăm gândul spre suferințele tuturor fraților noștri rămași în afara hotarelor, iar drept dovadă că le împărtășim durerea, să cerem cu toții, luându-ne drept deviză: GRANIȚA LA TISA!

Prof. Pompiliu Nișca

No. 1192/935 cf.

Judecătoria Brad.

Publicație de licitație

În cauza de executare pornită de următorul Gurgiu Nicolae contra următorului Crăciun Avram I. Ioan Sabu la cererea următorului judecătoria ordonă licitația în baza art. 144 și ur. din legea LX. 1881 asupra imobilelor înscrise în cf. a comunei Stânița din circumscripția jud. Brad No. Pf. 235 No. top. 2897, 4626, 4664, 4688, 4691, 4712, 4716, 4885, 4948, 5187, 5616, 5537, 5594, fânaj, arator, târșar, ¹⁰/₁₈ parte cu prețul de strigare 200 lei, în Pf. No. 267 No. top. 4718, 3420, 3985, 4073, 4132, 4134, 4513, 4683, 4776, 4913, casă, curte și grădină, arător și fânaj ¹/₄ parte cu prețul de strigare 200 lei, în Pf. No. 480, No top. 2469, fânaj ²/₈ parte cu prețul de strigare 200 lei, în Pf. 459, No. top. 5899, arător ¹/₄ parte cu prețul de strigare 200 lei, în Pf. No. 721, No. top. 3426, fânaj ¹/₁₈ parte cu prețul de strigare 200 lei, în rot. fund. No. 757 No. top. 3560, 3562, pășunar, fânaj ¹/₁₈ parte cu prețul de strigare 200 lei în Pf. No. 775, No. top. 4697, pășunar, târșar, ³/₁₆ parte cu prețul de strigare 200 lei, în Pf. No. 816 No top. 4369, 4376/5, p. dure ¹/₈ parte cu prețul de strigare 200 lei pentru incasarea creanței de 200 lei cap., spese de proces. și de executare 945 lei, spese de 278 lei pentru cerere de licitație.

Fixează termen pentru finerea licitației în ziua de 20 Decembrie anul 1935 ora 11 în casa comunală a comunei Stânița, în baza §. 150 legea LX. din 1881, condițiunile de licitație se stabilesc după cum urmează:

1. Imobilele supuse la licitație nu pot fi vândute dacă la primul termen nu s'a oferit un preț mai mare decât valoarea redusă cu 25%.
2. Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar ori să predea aceluiași delegat chitanța de depozitare judecătorească prealabilă a garanției și să semneze condițiile de licitație.

Brad, la 7 Septembrie 1935.

Tr. Berbeciu jud. m. p.

A. Medgyessy dir. de cf. m. p.

SENSUL ACTUAL al zilei de întâiu Decembrie

În scurgerea neîntreruptă și monotona a timpului, popoarele ca și indivizii hotărât-au zile de popas, pentru a se opri un moment și a-și face socotelile trecutului și planuri de viitor. Asemenea zile sunt sărbătorile naționale și mai cu seamă în grelele vremuri de astăzi ziua de întâiu Decembrie. — zi rezumativă a clipelor sbuciumate și dureroase, prin care a trecut prea adeseori existența de atâtea ori tragică a poporului de pe plaiurile Carpaților.

Deaceea gândul ni se infioară de plăcere și sufletul ne tresaltă de bucurie la amintirea marilor evenimente.

Sărbătorirea ei însă aruncă o lumină deosebită în frământarea zilelor de astăzi asupra evenimentelor, pentru cine știe să le pătrundă și ne îmbie să desprindem noi sensuri, căci nu trebuie să fie numai o comemorare cu retorică solemnă, ci mai ales cutremurare de gând, clipe de reculegere, în care să se compare trecutul frumos cu prezentul josnic, în care să ne facem examenul conștiinței și să vedem dacă ne găsim pe calea trasată de înaintașii glorioși.

Trebuie să ne ridicăm la mari înălțimi spirituale și, desprinși din egoismul eras al cotidianului, să deslușim sensul pe care fatal îl poartă în ele evenimentele de răscruce din Istoria neamului.

Unirea dela Alba-Iulia e un asemenea eveniment și datorită suntem să pătrundem sensul ei sufletesc. Generația tânără biciuită de nevoi și necazuri, dar cu mult idealism în suflet, prințând instinctiv tainele viitorului neamului și direcția marilor evenimente ce au jalonat cursul fluctuant al istoriei noastre, se sbuciumă tot mai tare de la un rând de vreme. O neliniște a cuprins-o, neliniștea instinctivă a primejdiei. Observat-a ea în frământarea întâmplărilor de toate zilele tendințe, gesturi și fapte ce nu cadrează nicidecum cu aspirațiile și tendințele ei idealiste, cu linia de evoluție a instinctului național și mai ales cu imperativul categoric național ce se desprinde din actul dela 1 Decembrie.

Înaintașii noștri, într'un cuget și o simțire, au purtat în suflet idealul unirii politice într'un singur stat a neamului de pe cele 2 laturi ale culmilor Carpaților, căci aceasta era singura garanție de tărie și progres pentru viitorul neamului. Și toate nenorocirile care s'au abătut asupra noastră, toate greutățile prin care am trecut nu au fost în stare să stingă „sfânta candelă a sperării”. Când a venit plinirea vremii, pe care destinul neamului nostru o purta de mult în cutele ascunse ale tainelor sale nepătrunse, am realizat prin fapte de arme unirea ce exista din vremuri în cugete și s'a manifestat așa de spontan în marea adunare dela Alba Iulia.

Idealul unirii politice însă, odată înfăptuit, cerea făurirea unei alte stele călăuzitoare, care să înlocuiască pe cel realizat și să ne ducă pe drumul marilor fapte creatoare, ce ne vor justifica existența ca neam pe acest pământ. Și acest ideal a și fost imediat găsit. Idealul cultural răsuna pe toate buzele celor conștienți de menirea noastră aci la gurile Dunării. Specificul național în opere de creație originală și culturalizarea maselor pentru sporirea acestor posibilități de creație sub unghiul originalității acestui specific național cuprinsese ca o vrajă sufletul entuziast al tineretului și-l stăpânește statornic și astăzi.

Dar deodată o oprire pe loc și o trezire după beția realizării idealului unirii și entuziasmul de creație, de integrare a neamului în patrimoniul culturii universale. Viermele rodea la rădăcina arborelui ce promitea să dea fructe, după speranțele noastre atât de îndreptățite.

Tineretul observă imediat aceasta, se cutremură, se agită: Noi umblăm după idealuri înalte — unele înadins injectate ca un stupefiant spre a nu mai simți primejdia — în

vreme ce suntem amenințați în existența noastră ca neam.

Străinii ne-au copleșit și au pus mâna pe toate resursele materiale și morale ale neamului și cu o îndemnare, pe care mulți nu o observă și nu le vine să creadă, își consolidează situația prin cel mai primejdios mijloc, ce desigur ne va fi fatal, dacă nu vom lua măsuri urgente: Suntem pur și simplu dislocați de pe porțiuni întregi ale teritorului nostru național și elementele străine au început să se implante solid la sate, unde a fost rezervoriul de siguranță existență biologică a neamului, după ce mai întâiu ne înlăturase, fără să ne dăm seama și indirect, din locurile de conducerea spirituală și materială a neamului. „Trăim vremuri mai grele decât năvălirile barbarilor”, căci atunci apa trecea, iar pietrele rămăneau, pe când azi pietrele sunt sfărâmate și spulberate și în loc rămâne o băltoacă cu mult păruș umanitarist.

De aceea tineretul se agită și se cutremură instinctiv.

Fi-vă clasa conducătoare în stare să înțeleagă primejdia și să ne mântue? Avea-va ea în sine tăria și curajul să curățe națiunea de sgura ce se depune în straturi tot mai groase? Tocmai aci stă rostul zilelor comemorative pentru tineretul traged și massa cea mare: Să trezească conștiința națională în somnolență și să atragă atenția primejdiilor actuale.

Iată și rostul zilei de întâiu Decembrie din anul acesta.

Ea trebuie să fie un simbol nu numai al trecutului măreț, ci mai ales al primejdiei viitoare, ce tinde să dărâme tot sensul milenar al tendințelor noastre istorice și al aspirațiilor înfăptuite în această înălțoare zi.

Prof. Gh. Baldu

— D-na și D-l Dr. Cornel Tisu au donat un clopot pentru comuna Dupăpiatră. Clopotul va sosi dela turnătoria Iosif Biszák din Ghoroc, și sfîntirea va avea loc în săptămâna Crăciunului.

No. 1194/935 cf. Judecătoria Brad.

Publicație de licitație.

În cauza de executare pornită de următorul Faur Nicolae a Sofi contra următorului Bogdan Nicolae I. Gheorghe la cererea următorului judecatorului ordonă: licitația execuțională în baza § 144 și ur. din legea LX. 1881 asupra imobilelor înscrise în cf. a comunei Harțașani din circumscripția judecătorei Brad, Nr. Pf. 406. No. top. 2563/2 a 2 arator $\frac{1}{4}$ parte cu susținerea uzufructului alui Sav Dumitru I. Ioan și Gabor Evuța cu prețul de strigare 500 lei, în prot. fund. No. 581, No. top. 2203. arator $\frac{1}{4}$ parte cu susținerea uzufructului alui Sav Dumitru I. Ioan și Gabor Evuța cu prețul de strigare 500 lei, în prot. fund. 858 No. top. 2565, 2567, 2564/5 casă și grădină $\frac{2}{5}$ parte cu susținerea uzufructului alui Sav Dumitru I. Ioan și Gabor Evuța cu prețul de strigare 500 lei, în prot. fund. No. 911 No. top. 2574 și 1275 casă curte și grădină și pădure $\frac{1}{4}$ parte cu susținerea uzufructului alui Sav Dumitru I. Ioan și Gabor Evuța cu prețul de strigare 500 lei, în prot. fund. 1831 No. top. 2279, arator pădure $\frac{3}{10}$ parte cu prețul de strigare 500 lei, în prot. fund. 2184 No. top. 1920/1 fânaș $\frac{1}{2}$ parte cu prețul de strigare 500 lei.

Pentru încasarea creanței spese de proces și de executare 6319 lei fixate până acum, spese de 712 pentru cererea de licitație precum și pentru încasarea creanței de 170 + 23 + 90 + 135 + 46 lei cap. și acc. a Crișana inst. de credit Brad Gruș Nicolae din Harțașani Casa de păstrare Baia de Criș și jur și Banca B. ița.

Fixează termen pentru ținerea licitației în ziua de 19 Decembrie 1935 ora 4 în casa comunală a comunei Harțașani.

Condițiile de licitație se stabilesc după cum urmează: Imobilele puse la licitație nu pot fi vândute dacă la primul termen nu s'a oferit un preț mai mare decât valoarea redusă cu 25%. Cei cari voesc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc, drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar ori să predea aceluiași delegat chitanța de depozitare judecătorească prealabilă a garanției, și să semneze condițiile de licitație.

Brad, la 17 Septembrie 1935.

Tr. Berbecu, jud. m. p.

A. Medgyessy, dir. de cf. m. p.

Popor valah

Veac lângă veac
Țărâna asta
Și cerul dac,
Te-au așteptat
S' apară pe creasta
Zării de piatră,
Popor valah —
Și-această vatră,
S'o faci văzută
Și pricepută
De lumea toată!

Să nu te poată
Clinti de-aci,
Nici o putere...
Să fii de-o vrere
Cu Dumnezeu
Și de-o ființă
Cu veacurile;
Să 'nsemne slavă
Și biruință
Numele Tău!

Pompiliu Barbu

Dacă dorții să cumpărați
ceasornicele garantat bune,
bijuterie și obiecte optice de
cal. I. superioară și cu preț
estim vizitați prăvălia mea,
și Vă veți convinge că am
marfa cea mai bună și mai
estimă, decât în altă parte
și în oraș.

În atelierul meu se execută repararea
ceasornicelor cu garanție și
ori ce fel de reparațiuni la
obiecte de bijuterie și optice
în mod conștencios.

Firma mea, fiind în localitate de peste
30 de ani, vă garantează
calitatea mărfurilor și lucră-
rilor mele.

Ignatie Sidor
FONDAT 1903.

No. 1195/935 cf. Judecătoria Brad.

Publicație de licitație.

În cauza de executare pornită de următorul Radovici Olimpia contra următorului Banca Economică și Miniera Soc. pe acții Brad la cererea următorului judecatorului ordonă: licitație în baza art. 144 și ur. din legea LX. 1881 asupra imobilului înscris în cf. a comunei Brad No. 133 No. top. 154/2 casa, curte în întregime cu prețul de strigare 10.000 lei, cu susținerea uzufructului întabulat Banciu Maria V. Jula Gheorghe și obligamentul de întreținere întabulat alui Jula Maria pentru încasarea creanței de 4080 lei cap. 3254 spese de proces și de executare, spese de 540 lei, fixate acum pentru cererea de licitație precum și pentru încasarea creanței de 877 lei cap. și acc. lui Kugel Alexandru.

Fixează termen pentru ținerea licitației în ziua de 19 Decembrie 1935 ora 11 în localul oficial al instanței cărții fund. Brad. În baza § 150 legea LX. 1881 condițiile de licitație se stabilesc după cum urmează:
1. Imobilele supuse la licitație, nu pot fi vândute dacă la primul termen nu s'a oferit un preț mai mare decât valoarea redusă cu 25%.
5. Cei cari voesc să liciteze, sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc, drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar ori să predea aceluiași delegat chitanța de depozitare judecătorească prealabilă a garanției și să semneze condițiile de licitație.

Brad, la 17 Septembrie 1935.

Tr. Berbecu, jud. m. p.

A. Medgyessy, dir. de cf. m. p.

**Frații
ADLER & RIEGLER
CERNĂUȚI,
Str. Iancu Flondor 16.**

Imbrăcăminte de sport, hal-
ne de piele, impermeabile,
echipamente pentru vână-
tori și schiori.